

PATRIARHIA ROMÂNĂ

CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD

Calea Șerban Vodă nr. 31, 040201, Sector 4, București, România
Tel. + 40 21 337 08 37; + 40 21 337 08 30; Fax. + 40 21 337 08 22
www.patriarhia.ro e-mail: cancelaria@patriarhia.ro

nr. 6619 / 23 iulie 2021

Înaltpreasfinția Voastră,

Cu dragoste în Hristos, Vă aducem la cunoștință că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 21 iulie 2021, a examinat referatul *Cancelariei Sfântului Sinod* în legătură cu **necesitatea respectării prevederilor statutare privitoare la prezența reprezentanților sau a unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române în organisme interreligioase, intercreștine cu caracter național și/sau internațional.**

În referat s-a precizat că, potrivit *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Sfântul Sinod „inițiază și cultivă relații frățești interortodoxe, relații de dialog și cooperare intercreștină și interreligioasă pe plan național și internațional”* (art. 14 alin. 25) și *„inițiază și aprobă acorduri și parteneriate cu statul și cu alte instituții în domenii de interes general bisericesc”* (art. 14 alin. 8). Totodată, s-a menționat că *Patriarhul României „reprezintă Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, personal sau prin delegați”* (art. 26 alin. 6) și *„reprezintă, personal sau prin delegați, Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici creștine, organizații intercreștine, organizații religioase și interreligioase, din țară și de peste hotare”* (art. 26 alin. 7).

De asemenea, pe plan local, *Chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) „reprezintă eparhia în relațiile cu cultele religioase recunoscute de pe teritoriul eparhiei, în conformitate cu hotărârile Sfântului Sinod”* (art. 88 alin. 7 din *Statut*), iar *„fără binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului locului, nu este îngăduit preoților, diaconilor și călugărilor să înființeze, să fie membri sau să participe în asociații, fundații și organizații de orice tip”* (art. 123 alin. 8 din *Statut*).

Privitor la prezența teologilor ortodocși români în asociații sau fundații teologice ortodoxe, intercreștine sau interreligioase internaționale sau la evenimente internaționale, **Sfântul Sinod**, în ședința de lucru din 24 mai 2018, a hotărât următoarele:

- **aprobă ca, pentru a fi membri în asociații sau fundații teologice ortodoxe, intercreștine sau interreligioase internaționale, ori pentru a participa la evenimente teologice internaționale ca**

Înaltpreasfinției Sale,
Înaltpreasfințitului Părinte

vorbitori, teologii ortodocși români să obțină în prealabil acordul scris al Chiriarhului lor și binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României (punctul 1 al hotărârii sinodale nr. 4761/2018);

- aprobă ca, pentru a obține binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României de a fi membri în asociații și fundații teologice ortodoxe, intercreștine sau interreligioase internaționale, teologii ortodocși români să înainteze la *Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale* o solicitare scrisă împreună cu acordul scris al Chiriarhului lor, cu un *Curriculum Vitae* și cu o descriere detaliată a asociației sau fundației în care doresc să devină membri (punctul 2 al hotărârii sinodale nr. 4761/2018);
- aprobă ca, pentru a obține binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României de a participa la evenimente teologice internaționale ca vorbitori, teologii ortodocși români să înainteze la *Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale* o solicitare scrisă împreună cu acordul scris al Chiriarhului lor, cu un *Curriculum Vitae* și cu o descriere a temei evenimentului și a subiectului comunicării pe care urmează să o susțină (punctul 3 al hotărârii sinodale nr. 4761/2018);
- aprobă ca lucrările cele mai relevante ale teologilor ortodocși români la evenimentele teologice internaționale să fie publicate în revistele centrale bisericești, pentru a fi accesibile tuturor unităților bisericești din Patriarhia Română (punctul 4 al hotărârii sinodale nr. 4761/2018).

În continuare, s-a menționat că, la *Cancelaria Sfântului Sinod*, s-a primit adresa *Arhiepiscopiei Sibiului* nr. 1868/2021, prin care a fost adusă la cunoștință existența unui proiect, inițiat și dezvoltat de către prof. dr. ȘTEFAN TOBLER (pastor în cadrul Bisericii Evanghelice C.A.), intitulat *The Role of the Romanian Orthodox Church in Social Integration of Roma People: Towards a participatory approach*, în cadrul *Centrului de Cercetare Ecumenică din Sibiu*, din care fac parte și profesori de la *Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu*. Întrucât **proiectul respectiv intenționează să aducă în actualitate o problemă istorică sensibilă, anume rolul Bisericii Ortodoxe Române în excluziunea romilor** (așa-numita „robie” a romilor în mănăstirile din Țările Române până în secolul al XIX-lea), ***Arhiepiscopia Sibiului* nu a acordat binecuvântare clericilor și profesorilor din eparhie pentru a se implica în acest proiect, propunând totodată informarea membrilor Sfântului Sinod cu privire la această situație, în scopul prevenirii implicării vreunui cleric în implementarea proiectului menționat.**

În acest context, s-a precizat și faptul că *Centrul de Cercetare Ecumenică din Sibiu* a mai desfășurat în trecut un proiect științific referitor la textele liturgice ale Bisericii Ortodoxe, concretizat prin publicarea în anul 2019, la editura *Presa Universitară Clujeană* din Cluj-Napoca, a volumului ALEXANDRU IONIȚĂ (ed.), *Imnografia liturgică bizantină. Perspective critice* (Colecția *Studia Oecumenica* vol. 13), care cuprinde mai multe studii referitoare la pretinse conotații anti-iudaice ale textelor liturgice din Săptămâna Sfințelor Pătimiri.

În plus, s-a menționat că **în cadrul facultăților de teologie ortodoxă sunt înființate centre de cercetare în domenii cu caracter interortodox, intercreștin, interreligios, cu o expunere națională sau internațională.** De multe ori, **în aceste centre sunt cooptați și membri neortodocși sau se desfășoară activități de cercetare în cooperare cu alte organisme naționale sau internaționale.** De asemenea, **în cadrul eparhiilor sunt organizate activități având caracter internațional, interortodox, intercreștin sau interreligios fără informarea prealabilă a Patriarhiei Române.** Există, așadar, permanent riscul ca, în lipsa unei acțiuni coerente și unitare, sub coordonarea Patriarhiei Române și cu respectarea prevederilor statutare și a hotărârilor Sfântului Sinod, astfel de acțiuni, făcute de cele mai multe ori doar din dorința de afirmare personală, să producă efecte negative pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română.

În acest sens, s-a menționat faptul că *Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale* a înființat *Centrul Dumitru Stăniloae* la Paris, ca „instituție ortodoxă de studii și cercetare” (www.teologie.eu). Pentru anul academic 2020-2021, acest *Centru* a propus, contra cost (taxa de înscriere de 100 Euro) 4 programe de studiu la care au predat teologi ortodocși din diferite eparhii, cursurile fiind apoi postate public pe pagina de *Facebook* a *Centrului* (<https://www.facebook.com/CentrulDumitruStaniloae/>). Totodată, din aprilie 2021, *Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale* desfășoară proiectul de cercetare „*Diaspora ortodoxă română: misiune, provocări, perspective*”, în parteneriat cu *Centrul Ortodox de Studii și Cercetare Dumitru Stăniloae* din Paris și cu *Centrul de Studii Misionare și Nomocanonice* al *Facultății de Teologie Ortodoxă* din *Universitatea Babeș Bolyai*, Cluj-Napoca (www.cmns.ro). În cadrul *Centrului de Studii Misionare și Nomocanonice* al *Facultății de Teologie Ortodoxă* din Cluj-Napoca sunt și membri neortodocși, cum este cazul profesorului american catolic STEVEN BEVANS de la *Universitatea Catholic Theological Union* din Chicago, SUA (<https://cmns.ro/member/dr-stephen-bevans/>).

În cadrul *Facultății de Teologie Ortodoxă* a *Universității Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca există și *Centrul de cercetare, formare și strategie misionară*, care are printre membri (<http://ccfsm.orth.ro/ro/despre-noi/membri/>) și profesori străini, ca spre exemplu: prof. dr. JOOSEOP KEUM (pastor al Bisericii Presbiteriene din Coreea de Sud) de la *Universitatea Presbiteriană* din Seul, pr. prof. dr. PHILIP LEMASTERS de la *Universitatea McMurry* din Texas, SUA, și prof. dr. JOHN FLETT de la *Pilgrim Theological College* din Melbourne, Australia.

În plus, se constată că, **în ultima perioadă, centrele de cercetare din facultăți și centrele eparhiale înființează reviste care își propun să abordeze teme cu caracter interortodox, intercreștin, interreligios, cu o expunere națională sau internațională.**

Astfel, spre exemplu, în anul 2006, în *Universitatea „Ovidius” din Constanța* a fost înființat *Centrul de studii și cercetări religioase și juridico-canonice al celor trei religii monoteiste (mozaică, creștină și islamică)* afiliat la *Facultatea de Teologie Ortodoxă*. Acest *Centru* editează **revista *Dionisyana***, care, potrivit celor postate pe

site-ul său oficial (<https://teologie.univ-ovidius.ro/cercetare-detalii/activitate-de-cercetare>), își propune „să contribuie la afirmarea climatului de libertate religioasă – instaurat în țara noastră – și de a iniția și materializa căi de colaborare între cele trei religii monoteiste, care au în unii dintre universitarii și conducătorii lor nu numai oameni de condei de excepție, ci și oameni ai cetății, implicați și în problemele cu care se confruntă omenirea atât la nivel internațional, cât și național”. Și în acest caz – al publicării de reviste ce își propun să abordeze tematici interortodoxe, intercreștine, interreligioase, la nivel național și internațional –, există riscul ca prin textele publicate să se producă efecte negative pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Prin urmare, este evidentă necesitatea respectării prevederilor statutare privitoare la prezența și la participarea reprezentanților sau a unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române în organisme interreligioase, intercreștine cu caracter național și/sau internațional, sau la implicarea în astfel de problematici prin intermediul textelor publicate în revistele editate de centre de cercetare, de facultăți sau de eparhii.

În urma discuțiilor în plen, la propunerea *Comisiei teologice, liturgice și didactice*, Sfântul Sinod a hotărât:

1. ia act cu surprindere de situația de la *Centrul de Cercetare Ecumenică din Sibiu* și nu acordă binecuvântarea pentru participarea teologilor și clericilor ortodocși români la proiectul intitulat „*The Role of the Romanian Orthodox Church in Social Integration of Roma People: Towards a participatory approach*” al acestui Centru, care are un caracter vădit tendențios în raport cu Biserica Ortodoxă Română;
2. solicită *Arhiepiscopiei Sibiului* să inițieze, cu sprijinul cadrelor didactice de la *Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu*, un proiect de cercetare istorică a situației romilor din spațiul românesc și relația acestora cu diferitele comunități religioase, în special din zona Transilvaniei;
3. aprobă ca, pentru înființare, centrele de cercetare și revistele care își propun să abordeze teme cu caracter interortodox, intercreștin sau interreligios, să obțină în prealabil acordul scris al Chiriarhului eparhiei unde își au sediul și binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României;
4. aprobă ca pentru membrii ortodocși străini sau neortodocși din centrele de cercetare sau din colectivele de redacție ale revistelor de la eparhii să se obțină în prealabil acordul scris al Chiriarhului locului și binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României;

5. aprobă ca pentru proiectele de cooperare ale instituțiilor de învățământ teologic, ale centrelor de cercetare sau ale eparhiilor cu instituții sau organisme internaționale, interortodoxe, intercreștine, interreligioase, să se obțină în prealabil acordul scris al Chiriarhului locului și binecuvântarea (aprobarea) Patriarhului României;
6. solicită eparhiilor să transmită la *Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale*, până la 01 octombrie 2021, situația centrelor de cercetare și a revistelor existente, care își propun să abordeze teme cu caracter interortodox, intercreștin, interreligios, împreună cu acordul scris al Chiriarhului, în vederea obținerii binecuvântării (aprobării) Patriarhului României.

Cu binecuvântare și dragoste în Hristos,

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD

Daniel

† **DANIEL**
ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI, LOȚIITORUL TRONULUI CEZAREEI
CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD

Varlaam Ploieșteanul
† **VARLAAM PLOIEȘTEANUL**
EPISCOP VICAR PATRIARHAL

Înaltpreasfinției Sale,
Înaltpreasfințitului Părinte